

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

ПРОГРАМ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА ИНСТИТУТА ЗА КРИМИНОЛОШКА И СОЦИОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА ЗА ПЕРИОД од 2025 до 2029. ГОДИНЕ

1. Кратак осврт на историјат Институт за криминолошка и криминалистичка истраживања

Институт за криминолошка и криминалистичка истраживања основан је од стране Савезног извршног већа, Уредбом број 112, од 3. маја 1960. године, објављеном у Службеном листу ФНРЈ број 24. од 15. јуна 1960. године, а његови програмски задаци обухватали су:

1. Систематско проучавање криминалитета и појава у вези са њим, разрада савремених научних сазнања и истраживачких поступака у тој области.
2. Истраживања у области спречавања криминалитета, криминалне политике, извршења кривичних санкција, криминалистике и других сродних и допуњујућих наука (правна психологија и медицина)
3. Усавршавање стручних кадрова у правосуђу, јавном тужилаштву, у служби извршења кривичних санкција и у другим службама задуженим за сузбијање и спречавање криминалитета.
4. Организација националних и међународних научних и стручних скупова.
5. Прикупљање и обрада статистичких података и документације.
6. Издавање публикација из области материјалног и процесног кривичног права, криминологије, криминалне политике, друштвене патологије, педологије и криминалистике.
7. Стална сарадња са југословенским страним научним установама и познатим стручњацима.

21. фебруара 1971. године дошло до спајања Института за криминолошка и криминалистичка истраживања и Социолошког института у Београду, чиме је створена нова научна установа – Институт за криминолошка и социолошка истраживања (у даљем тексту: Институт). Од тог тренутка, истраживачки рад

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

обухвата области кривичног права, кривично-процесног права, криминологије, пенологије, социјалне патологије и криминалитета, психологије, криминалне политике, као и опште социологије, специјалне деукације и рехабилитације, социологије рада, социологије културе, социологије села, морала, професија итд.

Од свог оснивања 1960. године Институт се налази у Београду, на адреси Грачаничка 18 (уписан у земљишним књигама као корисник права трајног коришћења), у згради која датира из 1912. године. Тада је, према пројекту нашег реномираног архитекте и универзитетског професора Николе Несторовића, изграђена Породична кућа трговца Милана А. Павловића, која је током година мењајући своју намену мењала и своју структуру. Сама фасада здања очувала је своју аутентичност – као репрезентативни пример стамбене архитектуре тог периода краси је богата сецесионистичка декорација са флоралним мотивима.

2. Делатност научноистраживачког рада Института

Институт је научноистраживачка организација, која се бави проучавањем етиологије, феноменологије и превенције криминалитета и социјалних девијација, акредитована као научни институт у области друштвених наука - правних наука, психологије, андрагогије, специјалне едукације и рехабилитације, социологије и филозофије. сагласности са специфичним потребама у Србији, идентификованим кроз емпијска истраживања. Рад Института у наредном петогодишњем периоду превасходно ће бити дефинисан Законом о науци и истраживањима Републике Србије (``Службени гласник РС`` бр. 49/2019-3 од 8. јула 2019. године), и Законом о буџету Републике Србије за сваку текућу годину (посебно имајући у виду Уредбу о измени и допунама Уредбе о нормативима и стандардима расподеле средстава акредитованим научноистраживачким организацијама из октобра 2023. године, донете од стране Владе Републике Србије), као и у складу са другим релевантним нормативним оквиром, пре свега, који се огледа у одговарајућим подзаконским актима који су донети од стране ресорног министарства и директора Института. Посебна пажња на годишњем нивоу биће посвећена дефинисању и сачињавању годишњих Планова и програма рада, а након прикупљених мишљења свих истраживача, које у крајњој инстанци на предлог директора усваја ресорно министарство и Управни одбор Института.

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

Важно је истаћи, да је у протеклом петогодишњем периоду посебна снага Института била видљива у истраживачкој интердисциплинарности (како у погледу истраживачких тема, тако и у погледу људских ресурса), што је омогућавало да Институт пружи конкретан допринос и подршку институцијама у реформским процесима у складу са принципом креирања политика на основу аналитичких доприноса (*Evidence based policy making*) и то у области владавине права, људских права, заштите животне средине, ЕУ приступних преговора, као и имплементацију релевантних међународних стандарда. Улога и видови подршке које је Институт пружао зависио је од области истраживања, укључујући: *ex ante* и *ex post* анализе, чланство у радним групама, писање нацрта докумената и анализа у области јавних политика, организовање и учествовање на тематским дискусијама и конференцијама, залагање за промене политика итд. На наведеном неопходно је инсистирати и у наредном петогодишњем периоду, а посебно имајући у виду стратешке документе усвојене од стране Научног већа Института: Стратешки план развоја Института за петогодишњи период (2022-2026), као и Акциони план за његово спровођење који је усвојен од стране Научног већа Института 2022. године, и којим су јасно дефинисани кораци неопходни за унапређење квалитета и релевантности науке и даље интеграције у европски истраживачки простор истраживача Института, те омогућавање информисаног и на научним подацима заснованог дефинисања, праћења и процене утицаја јавних политика.

Операционализација ових циљева, у претходном петогодишњем периоду, реализована је уз коришћење адекватне научне методологије.

У домену правне науке, преко анализе утицаја казненог популизма на креирање казнене политике и то превасходно у два правца: 1. преко анализе и праћења усвојених и планираних измена казненог законодавства у контексту њихове зависности од научних чињеница, усклађености са међународним стандардима, упоредном праксом, као и јасним упоришту у доктринама јавних политика и 2. аналитичког приступа процесу примене уставног и законског положаја правосудних органа, у складу са новим правосудно организационим нормативним оквиром. Истраживачи института посебно су се ангажовали и у изради стратешког и нормативног оквира за унапређење положаја жртава и сведока у Републици Србији, процесуирања ратних злочина и откривања судбине несталих лица, кроз пружање експертске подршке радним групама Министарства правде, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, као и анализе предлога програма обуке за унапређење знања службеника полиције, носилаца правосудних функција, пружаоца услуга и других и кроз израду кварталних прилога у форми анализе утицаја спровођења стратешких докумената након

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

њиховог усвајања. У овој области и у наредном петогодишњем периоду планирано је и даље ангажовање истраживача Института.

Истраживачки тим Института спровео је квантитативну и квалитативну анализу из области злочина из мржње, и дао препоруке за унапређење поступања у овој врсти предмета. Налази добијени овим истраживањем публиковани су у научној монографији и упућени су креаторима јавних политика и доносиоцима одлука с циљем унапређења постојећег нормативног и институционалног оквира. Такође, истраживање има за циљ да носиоцима правосудних функција, припадницима полиције, као и адвокатима који у улози браниоца окривљеног или пуномоћника жртве поступају у предметима злочина из мржње олакша савладавање кључних питања у овој области и тиме допринесе унапређењу јавнотужилачке и судске праксе, као и ефикасности и квалитету приступа правди за жртве злочина из мржње. Пионирски подухват, истраживачког тима, ове врсте, не само у Србији, већ и у читавом региону, који, имајући у виду значај који борба против злочина из мржње има у контексту приступних преговора са ЕУ у оквиру Поглавља 23, има велики значај не само у оквиру научне заједнице, већ и у погледу креирања практичних смерница за доносиоце јавних политика и носиоце правосудних функција у Републици Србији.

У оквиру трогодишње реализације пројеката PrisonLIFE (уз подршку Фонда за науку и програма „ИДЕЈЕ 2020“), добили смо свеобухватни увид у квалитет живота осуђених лица у затворском систему, узимајући у обзир разноврсне факторе који обликују њихово искуство током издржавања казне. Идентификација кључних аспеката квалитета затворског живота допринела је не само бољем разумевању тренутних услова у затворима, већ омогућава и стварање научно утемељених препорука за унапређење ресоцијализације и рехабилитације осуђених лица. Прилагођавањем и валидацијом скале Measuring the Quality of Prison Life (MQPL) за српски затворски систем, прилагођени су алати алат који ће омогућити континуирано мерење и праћење квалитета живота осуђеника, чиме се обезбеђује основ за дугорочне реформе затворског система у складу са међународним стандардима. Само истраживање је спроведено у пет највећих казнено-поравних завода у нашој земљи, укључујући једини затвор за жене, на узорку од преко 650 осуђених лица. Налази проистекли из PrisonLIFE пројекта имају потенцијал да иницирају промену ставова према осуђеним лицима, подстакну унапређење законодавног оквира и подрже имплементацију јавних политика заснованих на научним доказима. Пројекат поставља Србију као лидера у региону у области истраживања квалитета затворског живота, доприносећи глобалној научној заједници кроз иновативне налазе и методолошки приступ који може послужити као модел за слична истраживања у

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

другим земљама. Пројекат је реализовао интердисциплинарни тим истраживача Института сачињен од специјалних педагога, социолога, психолога и правника.

Посебан фокус, у протеклом петогодишњем периоду, био је на анализи институционалних механизма за прихват лица отпуштених са издржавања казне затвора у контексту могућности да остваре права из области здравствене и социјалне заштите, запошљавања и образовања са циљем обезбеђења постпеналног прихвата. Посебну пажњу посветили смо анализи капацитета за постпенални прихват малолетних учинилаца кривичних дела, и у овом сегменту стратешки циљ истраживача био је да допринесемо јачању мултисекторске подршке и ефикаснијем приступу тржишту рада штићеницима васпитно-поправног дома у Крушевцу.

Истраживачи Института пратили су израду и спровођење антидискриминационих политика са фокусом на мањинским и нарочито осетљивим групама. Посебно смо пратили слободу изражавања као људско право гарантирано чланом 10 Европске конвенције о заштити основних људских права и слобода, првенствено анализом на који начин се ово право имплементира у домаћи нормативни оквир, с циљем разграничења инкриминисаног, од неинкриминисаног понашања, као и основно људско право на живот и заштиту телесног интегритета.

У оквиру еколошког права, пратили смо развој националног и међународног нормативног оквира, који се тиче заштите биодиверзитета, односно различитих елемената животне средине, анализирали смо прописе који се односе на утицај коришћења ресурса на квалитет екосистема, као и техногених процеса на биолошке циклусе.

У овом периоду настављен је рад на бихевијоралној екологији психопатије и осталих понашајних црта, на осуђеничком узорку, са унапређеном експерименталном методологијом за испитивање когнитивних и афективних дефицита код учиниоца најтежих кривичних дела, као и на новој мери за рејтинг процену психопатије. Такође, посебно истичемо значај, реализованог и публикованог емпиријског истраживања, које представља прво истраживање код људи где је коришћен модел интерактивних фенотипова у објашњењу адаптивних карактеристика психопатије. Кроз експланаторни оквир еволуционе екологије породице добијена су нова сазнања о томе како су психопатске црте родитеља повезане са репродуктивним исходима код њихове деце.

Посебни изазов у предстојећем периоду биће и континуирани рад на дефинисању и сачињавању стратешког оквира развоја Института који ће уследити у периоду након 2026. године, као и обележавање 65 година рада Института. Поводом овог

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

Јубилеја Управни одбор је 2024. године формирао Организациони одбор који реализује активностима које се односе на припрему за штампу публикације поводом 65 година рада Института за криминолошка и социолошка истраживања, као и саме прославе која ће бити организована 31. маја 2025. године.

3. Перспективе развоја програма научноистраживачког рада Института

Од оснивања Института до данас, његова основна делатност се одвија у неколико праваца, од којих су најзначајнији: научноистраживачка делатност, организовање саветовања (научних и стручних скупова), објављивање часописа, монографија и других публикација, сарадња са одговарајућим научним и стручним институцијама у земљи и иностранству, с циљем дисеминације, промоције и популаризације резултата научноистраживачког рада.

Перспективу даљег развоја Института у наредном петогодишњем периоду (2020.-2025. год.) обухватће његов развој у три правца:

1. Померање граница у области научних истраживања, пружајући поуздана научна сазнања из области етиологије, феноменологије и превенције криминалитета, а у складу са релевантним националним и међународним стандардима и најбољим праксама у свету;
2. Дефинисање, праћења и процене утицаја јавних политика у областима за које је Институт акредитован;
3. Унапређење међународне сарадње и боље позиционирање на међународној научноистраживачкој сцени.

Да би се ови циљеви остварили неопходно је и даље предузимати следеће кораке:

- континуирано улагање у инфраструктуру, укључујући различите базе података и отворен приступ алатима неопходним да се повећа видљивост научних резултата Института, као и да се запосленима на Институту обезбеди поуздан свакодневни приступ научним изворима.
- индексирање у релевантним базама података и увећани *impact factor* публикација које издаје Институт, посебно часописа Ревиија за криминологију и кривично право и Зборник Института за криминолошка и социолошка истраживања,

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

- повећање броја истраживача, vodeћи рачуна о избалансираности професионалне и родне структуре тима, што је од великог значаја за остварење циљева Института у погледу развоја и спровођења постдипломских студијских програма у сарадњи са другим институтима и универзитетима у земљи и иностранству.
- улагање у људске ресурсе и то унапређивањем изврности у раду већ запослених истраживача као и развојем научноистраживачког подмлатка, са акцентом на континуирану едукацију целокупног кадра ради унапређења компетенција за реализацију пројеката

3.1.Планови за јачање људских ресурса и истраживачке инфраструктуре

У Институту за криминолошка и социолошка истраживања, се од самог оснивања 1960. године, посебна пажња посвећује развоју научно-истраживачке делатности, са нагласком на подршку млађим истраживачима у научно-истраживачком раду. У том смислу, Програми развоја научно-истраживачког подмлатка били су у директној вези са Програмом и планом научно-истраживачког рада Института за криминолошка и социолошка истраживања, где сви истраживачи заједно чине јединствени истраживачки тим који реализује основна и примењена истраживања из дефинисаног делокруга рада Института, у чијем фокусу је приоритет, оспособљавање млађег научно-истраживачког кадра за обављање истраживања. У протеклом периоду колегинице и колеге са научним звањима у Институту за криминолошка и социолошка истраживања, поред рада на истраживачким пројектима били су укључени у примарну и секундарну едукацију млађег истраживачког кадра, и у том смислу треба и убудуће наставити са праксом да истраживачима сарадницима и истраживачима-приправницима поред ментора са њихових матичних факултета, буду постављени и ментори из реда научних радника Института (у циљу подршке у припреми и одбрани доктората), односно да буду формирани истраживачки тимови у којима ће и млађе колеге увек наћи своје место.

У Институту за криминолошка и социолошка истраживања тренутно је запослено 21 истраживач. У Институту раде 2 научна саветника, 6 виших научни сарадник. Запослено је 7 истраживача са звањем научног сарадника, звање истраживач сарадник 3, док је 3 у звању истраживача приправника, а један у звању стручног сарадника. Старосна структура истраживача је у овом тренутку испод 35 година живота. Имајући наведено у виду, у наредном петогодишњем периоду очекује се покретање и избор у виша звања од стране 2/3 запослених научних радника. Наравно, ово питање је превасходно у

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

надлежности Научног већа али мора бити праћено и активношћу директора у смислу обезбеђивања, поред осталог и финансијске подршке, имајући у виду да Научно веће Института тренутно није у могућности да покреће поступак за избор научних саветника.

2024. години покренут је и реализован поступак за избор у звање два научна саветника Института: др Ане Батрићевић и др Јанка Међедовића. Током 2025. године за избор у звање научног саветника поступак ће покренути још два виша научна сарадника Института: др Ивана Стевановић и др Милица Колаковић-Бојовић. До краја 2029. године планирано је да још четири виша научна сарадника: др Марина Матић Бошковић, др Милена Милићевић, др Љепосава Илијућ и др Оливера Павићевић покрену поступак за избор у звање научног саветника.

На овом месту посебно желимо да укажемо, да је након објављивања Коначне ранг листе извршних истраживача који су запослени у НИО у Републици Србији, почетком 2024. године, своје место међу првих десет процената заузео др Јанко Међедовић (тада виши научни сарадник, у међувремену изабран за научног саветника), а међу првих 20 процената виших научних сарадника колегинице др Милена Милићевић и др Марина Матић-Бошковић.

Напредовање научноистраживачког подмлатка такође, представља приоритет у раду Института и на томе ће се посебно инсистирати у предстојећем петогодишњем периоду (у протеклом петогодишњем периоду четири истраживача сарадника Института је докторирало и изабрано у звање научни сарадник). План је да сви тренутно запослени истраживачи сарадници и истраживачи приправници у наредном петогодишњем периоду докторирају и да буде покренут поступак за њихов избор у научно звање: научни сарадник. Уједно, неопходно је у наредном петогодишњем периоду у рад Института укључити најмање четири истраживача приправник (видети више: *ПРОГРАМ РАЗВОЈА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ ПОДМЛАТКА ИНСТИТУТА ЗА КРИМИНОЛОШКА И СОЦИОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА У ПЕРИОДУ ОД 2025. ДО 2029. ГОДИНЕ*)

Посебну пажњу у наступајућем периоду треба посветити и јачању људских ресурса административног особља јер се процеси извештавања према ресорном министарству (преко портала Е-наука), Управи за трезор, Агенцији за привредне ресурсе као и другим телима (попут Повереника за заштиту информација и података о личности), из године у годину само усложњавају. Од 2024. године, Институт је у обавези да на месечном нивоу, обавештава Управу за трезор, о приливу и утрошеним средствима (наведенио представља први корак као очекиваном буџетском рачуноводству), као и да због повећаног обима

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

активности спроведе поступке Јавних набавки у појединим сегментима, што захтева додатне активности и неопходну подршку у смислу обезбеђивања средстава за похађање посебних програма обуке запослених у администрацији.

3.2.Активности у области менторства и чланства у комисијама за одбрану докторских дисертација (за више: видети табелу у Прилогу)

Др Ивана Стевановић: Изабрана је за чланицу Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње Наде Ђурић („Условна осуда са заштитним надзором у праву Србије“), на Правном факултету за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду (докторска дисертација одбрањена је 8. марта 2023. године); Такође, др Ивана Стевановић изабрана је и за чланицу Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Николе Вујичића („Извршење казне затвора и одустајање од криминалног понашања“), на Правном факултету Универзитета у Београду (докторска дисертација одбрањена је 7. септембра 2023. године), као и чланица Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације Ане Параушић Маринковић („Локална власт као провајдер урбане безбедности: студија случаја града Београд“) на Факултету безбедности Универзитета у Београду (докторска дисертација одбрањена је 14. марта 2024. године); • **Др Ана Батрићевић** изабрана је за чланицу Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње Наталије Живковић („Казнена дела против животиња као предмет кривичног и прекршајног поступка“) на Правном факултету Универзитета у Београду (докторска дисертација одбрањена је 23. септембра 2024. године); • **др Јанко Међедовић:** изабран је као коментор за одбрану докторске дисертације Таре Булат („Emotional processes as the basis for distinguishing psychopathy and sadism“), на Филозофском факултету Универзитета у Београду (докторска дисертација одбрањена је 20. јануара 2021. године); • **др Љепосава Илијић** изабрана је за чланицу комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње Вере Петровић (под називом „Процена ризика рецидивизма осуђених у затворском систему – валидност и релијабилност инструмента процене у Републици Србији“), на Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду (докторска дисертација одбрањена је 27. септембра 2024. године), као и чланицу Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације Тамаре Богићевић (под називом „Карактеристике криминалне каријере осуђених лица у Републици Србији“) на Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду; **Др Марина Матић Бошковић** изабрана је за чланицу Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидаткиње Amel Mohame Kriw („Анализа улоге и утицаја диверсификације људских ресурса на пословање и

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

управљање мултинационалним компанијама“) на Правном факултету Мегатренд универзитета (докторска дисертација одбрањена је 29. марта 2022. године); **Др Хајда Гломазић** изабрана је за чланицу Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Николе Коруге („Допринос утопијског метода учењу критичког мишљења одраслих у ситуацијама свакодневног живота“) на Филозофском факултету Универзитета у Београду (докторска дисертација је одбрањена 2. априла 2024. године), као и за чланицу Комисије за оцену научне заснованости теме: „Транзиција из високошколског образовања у свет рада“, на Филозофском факултету Универзитета у Београду.

4. Привлачење капиталних инвестиција

И поред тога што у наредном петогодишњем периоду очекујемо пуну финансијску подршку ресорног министарства, неопходно је, као што је то било у протеклих пет година, да се истраживачки тимови и истраживачи ангажују на подношењу предлога пројеката, како код Фонда за науку Републике Србије (у смислу конкурисања за отворен позив „ИДЕЈЕ 2024“), као и код других донатора (попут Савета Европе, GIZ, ОЕБС, Уницеф, Европске комисије и др.), како би се обезбедила финансијска стабилност у функционисању Института. Такође, очекујемо и укључивање истраживача, као и самог Института, у пројектне активности ИПА програма чија реализација је планирана у наредном петогодишњем периоду, а које су у домену активности за које је Институт акредитован, а истраживачи имају адекватне компетенције.

Најзначајнији пројекти Института реализовани од 2020. године до данас:

- **Пројекат PrisonLIFE** (Assessment and possibilities for improving the quality of prison life of prisoners in the Republic of Serbia: Criminological-penological, psychological, sociological, legal and security aspects)
Подржан од стране Фонда за науку Републике Србије у оквиру ПРОГРАМА „ИДЕЈЕ 2020“
Број пројекта: 7750249
Период имплементације пројекта: 2022/2024

PrisonLIFE пројекат представља пионирско истраживање у Србији које директно доприноси реформи затворског система и унапређењу положаја осуђених лица. Кроз примену иновативних методолошких приступа, попут у криминологији врло ретко коришћене мрежне анализе MQPL модела, и сарадњу са међународним експертима, пројекат омогућава: развој националних

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

стандарда кроз успостављање објективних критеријума за процену квалитета затворског живота и усклађивање са међународним стандардима, побољшање услова у затворима и идентификацију конкретних мера за унапређење услова живота у затворима, затим смањење стопе рецидивизма кроз промовисање успешне ресоцијализације осуђених лица, као и пружење подршке јачању владавине права и поштовању људских права у затворима и укључивању Србије у међународну мрежу истраживача који се баве тематиком затворских система.

Значај пројекта PrisonLIFE се огледа и у чињеници да је одабран за финансирање међу великим бројем конкурентних пројеката у оквиру Програма ИДЕЈЕ Фонда за науку Републике Србије. Пројекат је оцењен највишом оценом од стране експертског панела (95,08/100), што потврђује његову високу научну валидност и релевантност, као и потенцијал за допринос реформи затворског система у Србији. Овај успех потврђује да је пројекат препознат као пионирски и иновативан у области истраживања квалитета затворског живота.

- **Анализа рада Уставног суда Србије по уставним жалбама из области казненог права**

Циљ пројекта: Свеобухватна анализа рада Уставног суда по уставним жалбама из области казненог права у протеклом петогодишњем периоду

Период имплементације пројекта: 2023/2024

Пројекат финансиран од стране: Организација за европску безбедност и сарадњу, Мисија у Србији (ОЕБС)

Истраживање реализовано током трајања пројекта, првог такве врсте, указало је која права су најчешће предмет поступка по уставним жалбама из области казненог права пред Уставним судом Републике Србије и како Уставни суд интерпретира релевантне одредбе Устава у конкретним предметима. Наведено из разлога како би се указало која правна средства која се користе пред овим судом могу бити ефективнија. Извештај који је припремљен од стране истраживачког тима током 2024. године представљен научној и стручној јавности, а планирано је и публиковање истоимене научне монографије до краја текуће године.

Анализа спроведена у оквиру пројекта, као и публикација настала као његов резултат представљају пионирски подухват у овој области, будући да од почетка рада Уставног суда у постојећем институционалном облику и са датим надлежностима није спроведена ниједна слична анализа његовог рада.

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

- **Подршка имплементацији реформе правосуђа у Србији**
Пројекат финансиран од стране: Европска унија/Савет Европе
Период имплементације пројекта: 2023/2024

Значај и резултати: У оквиру пројекта: "Подршка спровођењу реформе правосуђа у Србији" које спроводи Савет Европе, а финансира Европска Унија, Институт за криминолошка и социолошка истраживања у 2023. и 2024. г., као изабрани партнер у спровођењу, преко својих ангажованих експерата, израдио је нацрте Закона о Високом савету судства и Закона о Високом савету тужилаштва; Средњерочну анализу примене Стратегије људских ресурса у правосуђу за период 2021-2025 и Средњерочну анализу примене Стратегије развоја правосуђа 2021-2025; као и нацрте осам подзаконских аката за потребе примене Закона о високом савету тужилаштва и Закона о јавном тужилаштву. Израдом наведених докумената омогућено је испуњење прелазног мерила у Поглављу 23 у оквиру приступних преговора са ЕУ, као и повлачење значајних средстава из донаторске подршке ЕУ у буџет Републике Србије, а у оквиру Секторске буџетске подршке (SBS).

- **Анализа положаја посебно осетљивих жртава и процесној функцији општећеног као сведока у кривичним поступцима у Републици Србији**
Пројекат финансиран од: Center of legal competence-Forschung & Consulting GmbH
Период имплементације пројекта: 05-12/2024

Циљ овога пројекта је 1. израда сета методолошких алата за праћење положаја посебно осетљивих жртава у процесној функцији општећеног као сведока; 2. израда анализе тренутног стања у овој области; 3. анализа примене дисциплинских мера у случају непоштовања правила о испитивању посебно осетљивих сведока.

- **Унапређење програма обуке за судије и јавне тужиоце у области спречавања злочина из мржње**
Пројекат финансиран од стране: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)
Период имплементације пројекта: 06-12/2022

Немачки програм развојне сарадње "Инклузија Рома и других маргинализованих група у Србији" имплементиран од стране Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) у сарадњи са Министарством за људска и мањинска права и друштвени дијалог Републике Србије, успоставио

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

је сарадњу са Институтом за криминолошка и социолошка истраживања како би се реализовао пројекат "Сузбијање злочина из мржње". Пројекат је имао за циљ да унапреди програме обуке за судије, јавне тужиоце и полицијске службенике у сузбијању злочина из мржње.

- **Процена утицаја примене ванзаводских санкција и мера у Србији 2015-2020**

Пројекат финансиран од стране: Организације за европску безбедност и сигурност (ОЕБС)

Период имплементације пројекта: 06/2021-12/2021

Главни циљ пројекта била је анализа процене утицаја ванзаводских санкција и мера у Србији у периоду од 2015. до краја 2020. године, укључујући квантитативне и квалитативне истраживачке методе. Процена је укључила листу препорука које би требало даље да информишу доносиоце одлука о потребним реформи, а у контексту законодавних реформи у вези са институционалним капацитетима и побољшањем праксе са тим у вези.

- **Анализа српског кривичног законодавства и институционалног оквира за децу у контакту са законом као преступницима и жртвама/сведоцима кривичних дела**

Пројекат финансиран од стране: UNICEF

Период имплементације пројекта: 05/2021-12/2021

Специфичан циљ пројекта овога пројекта било је обезбеђивање техничке помоћи правосудном сектору у процесу ревизије кривичног законодавства и институционалног оквира како би се унапредила права деце у контакту са законом, као учиниоцима кривичних дела и жртвама/сведоцима кривичних дела и њихов третман у кривичном поступку.

- **Процена малолетничке казнене политике у Републици Србији од 2006. до 2020. године**

Пројекат финансиран од стране: Организација за европску безбедност и сарадњу, Мисија у Србији (ОЕБС)

Период имплементације пројекта: 06/2020-12/2020

Главни циљ пројекта јесте да се процени утицај примене Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица и његова делотворност када је у питању заштита најбољег интереса детета.

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

Процена је подразумевала и дефинисање препорука за предузимање одређених радњи од стране државе, било да је у питању законодавна интервенција, промена у пракси, изградња капацитета или другачија организација рада државних органа који примењују закон.

- **Стандарди и процедуре за заштиту деце као жртава и сведока у кривичном поступку**

Пројекат финансиран од стране: UNICEF

Период имплементације пројекта: 07/2021-12/2021

Пројекат је имао за циљ да подржи институције правосудног система у Србији приликом обезбеђивања и подстицања заштите деце као жртава и сведока у кривичним поступцима.

- **Процена утицаја HELP програма ресоцијализације (Унапређење програма трермана у установама за извршење кривичних санкција за пунолетна и малолетна лица)**

Пројекат финансиран од стране: HELP e.v.

Период имплементације пројекта: 05/2020-12/2020

За свој циљ овај пројект је развој методологије процене, теренска истраживања, с циљем прикупљања података о имплементацији пројекта, укључујући и утицај програмске интервенције усмерене на подршку остваривању права деце у васпитним установама, како би она могла да одрже лични контакт са својим родитељима и рођацима у контексту пандемије COVID 19.

5. Јачање научне и стручне сарадње

У претходном петогодишњем периоду посебан фокус био је на јачању научне и стручне сарадње и у том смислу:

Др Сања Топић, је током 2021 и 2022. године реализовала активности у **COST акцији CA18121: Cultures of Victimology: Understanding Processes of Victimization Across Europe (COV-E)** у својству истраживачице и заменице члана Management Committee. Истраживачи Института током 2022 и 2023. године учествовали су **COST акцији CA20112: PlatfoRm OF policy Evaluation community for improved EU policies and Better ACKnowledgement**. Основни циљ акције је да подстакне умрежавање заједнице за евалуацију политика на нивоу ЕУ, подигне свест о важности истраживања политике евалуације и побољша

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

њихов утицај на креирање политике (у наведеној COST акцији у име Института учествовали су: др Милица Колаковић Бојовић, др Марина Матић Бошковић, др Ана Батрићевић и др Ивана Стевановић,). МА Никола Дрндаревић, истраживач сарадник, је свој научно-истраживачки рад обављао и у оквиру **CA16102 акције**, док је Ана Параушић Маринковић, то чинила у оквиру **COST акције CA16232 "European Energy Poverty: Agenda Co-Creation and Knowledge Innovation"**.

Др Александра Марковић, 2022. године била је укључена у Европско друштвено истраживање у оквиру пројекта **Horizon 2020 SUSTAIN (ESS)**, рунда 10, које је теоријски и методолошки најобухватније међународно истраживање, а које се изводи под окриљем Европског истраживачког конзорцијума – European Research Infrastructure Consortium (ERIC). Одлуком Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије 2018. године Србија је први пут приступила Европском друштвеном истраживању. У оквиру предлога Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2020-2025 – Моћ знања, ESS је препознат као значајна инфраструктура у области друштвених наука, заједно са другим ERIC инфраструктурама.

У 2023. години започела је реализација COST акције **CA 22139** (реализација је настављена и током 2024. године) под називом „Justice to youth language needs: human rights undermined by an invisible disadvantage“ која се бави вербалним способностима код малолетних учинилаца кривичних дела. Др Јанко Међедовић је вођа тима за Србију.

У 2024. години започела је реализација COST акције **CA19106 Multi-Sectoral Responses to Child Abuse and Neglect in Europe: Incidence and Trends (Euro-CAN)**. У наведеној COST акцији у име Института учествује др Јасмина Играчки и МА Андреј Кубичек. Реализација COST акције **CA19106** наставиће се и током 2025. године.

У протеклом петогодишњег периода посебно смо се ангажовали и на јачању сарадње и имплементирању заједничких активности и пројеката (организовању конференција, публикавању научних монографија и зборника радова) са Српском академијом наука (огранком у Новом Саду), Правним факултетом Универзитета у Салерну, Институтом iASK (Institute of Advance Studies Koszeg) у Мађарској, Правним факултетом универзитета Св. Климент Охридски у Битољу, Правним факултетом ПИМ Универзитета и Универзитета из Источног Сарајева, Криминалистичко - полицијским Универзитетом из Београда, Правним факултетом Универзитета у Приштини са привременим седиштем у

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

Косовској Митровици, Српским удружењем за кривичноправну теорију и праксу, Правосудном академијом, Форумом судија Србије, Адвокатском комором Војводине, као и другим научним и стручним установама и организацијама чија је делатност у областима за које је Институт акредитован.

Са свим наведеним институцијама и организацијама Институт има склопљене споразуме о сарадњи:

- Споразум о сарадњи између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Паневропског Универзитета „Аперион“ у Бања Луци - закључен 2015. године
- Agreement of colaboration bewteen Institute of Criminological and Sociological Research (Belgrade) and University of European Political and Economical Studies „Constantin Stere“ (Chisinau, Republic of Moldova) - закључен 2015. године
- Споразум о сарадњи између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду-закључен 2016. године
- Споразум о сарадњи између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Правног факултета Универзитета Црне Горе - закључен 2016. године.
- Memorandum of Cooperation between Institute of Migration and Ethnic, Studies (Zagreb), and Institute of Criminological and Sociological Research (Belgrade) - закључен 2017. године
- Протокол о сарадњи Института за криминолошка и социолошка истраживања, Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу и Удружења грађана Euroriusa - закључен 2017. године
- Agreement on bilateral Cooperation between Faculty of law, „ST. Kliment Ohridski“ University of Bitola, Republic of Macedonia and Institute of Criminological and Sociological Research, Belgrade, Serbia - закључен 2019. године
- Споразум о међусобној сарадњи између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Правног факултета Универзитета у Источном Сарајеву - закључен 2019. године.
- Споразум о сарадњи између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Правосудне академије Републике Србије - закључен 2019. године
- Споразум о научно-образовној и стручној сарадњи између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Криминалистичко-полицијског Универзитета - закључен 2020. године

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

- Уговор о сарадњи између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Републичког завода за статистику-закључен 2020. године
- Протокол о сарадњи између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Удружења судија “Форум судија Србије” - закључен 2021. године
- Memorandum of Understanding between the Institute of criminological and sociological research and Institute of Advanced Studies Koszeg (IASK) - закључен 2021. године
- Споразум о пословној сарадњи између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Јавног предузећа „Службени гласник“, Београд - закључен 2023. године
- Протокол о сарадњи између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Адвокатске коморе Војводине - закључен 2023. године
- Споразум о сарадњи између Универзитета у Београду - Филозофског факултета и Института за криминолошка и социолошка истраживања - закључен 2024. године
- Споразум између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Правног факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици - закључен 2024. године
- Споразум о сарадњи између Института за криминолошка и социолошка истраживања и Института друштвених знаности Иво Пилар, Хрватска, Загреб - закључен 2024. године.

У предстојећем петогодишњем периоду, планирамо даљу сарадњу са научним и стручним институцијама и организацијама. За 2025. годину планирано је потписивање Споразума о сарадњи са Српском академијом наука (огранком у Новом Саду), као и са другим НИО из земље и иностранства.

6. Дисеминација, промоција и популаризација резултата

У циљу унапређења промоције и популаризације резултата рада Института, као и дисеминације резултата од пре пет година омогућено је да се сва издања Института налазе на сајту и доступна су за бесплатно преузимање. Од 2023. године све новости везане за рад Института поред доступности на сајту доступне су у на званичном институтском *Twitter* и *Instagram* профилу. Поред званичног сајта Института и Пројекат института PrisonLIFE има свој посебан сајт преко кога се реализују активности информисања јавности о самом пројекту и његовим резултатима, укључујући одржавање и ажурирање веб-сајта

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

са одељком за блог и newsletter, као и налога на друштвеним медијима, професионалним мрежама и истраживачким порталима.

Посебно истичемо да је израда дигиталног репозиторијума Института за криминолошка и социолошка истраживања на платформи *Eprints* Института економских наука у 2022. години допринела популаризацији и промоцији резултата рада истраживача и Института, као и цитираности радова истраживача појединачно и Института у целини. Дигитални репозиторијум Института, који је крајем 2023. години у потпуности повезан са порталом Е-науке Министарства науке, технолошког развоја и иновација, треба да омогући директно преузимање података и да допринесе још бољој дисеминацији и популаризацији резултата рада истраживача Института. Међутим, треба имати у виду да и даље најчешћи облик дисеминације научноистраживачких резултата истраживача, представља објављивање научних и/или стручних радова, као и представљање резултата на међународним и домаћим научним конференцијама, што је планирано и у наредном петогодишњем периоду.

У протеклом петогодишње периоду, самостално или у коорганизацији са другим организацијама и институцијама реализовали смо (или је реализација у току) 24 међународна и национална научних скупа са међународним учешћем. Само у 2024. години организовали смо или је релизација у току следећих научних конференција:

- Међународни научни скуп *Динамика савременог правног поретка* који је одржан 24. и 25. маја у Косовској Митровици у суорганизацији Правног факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Института за криминолошка и социолошка истраживања и Института за упоредно право;
- Међународни научни скуп *Promoting Public Awareness on the Fight Against Transnational Crimes, the Role of Police and Judicial Cooperation and Respect for Fundamental Rights in the Prospect of the EU Enlargement /2nd edition)* који је одржан 30. маја 2024. године у Београду у суорганизацији Правног факултета Универзитета у Салерну, Института за криминолошка и социолошка истраживања, Института за упоредно право и Криминалистичко полицијског Универзитета;
- Међународни научни скуп *Положај жртава у Републици Србији* који је одржан на Палићу 12. и 13. јуна 2024. године у организацији Института за криминолошка и социолошка истраживања;

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

- Национални скуп са међународним учешћем *Казнена политика и адекватност реакције на криминалитет* који је одржан од 19. до 21. септембра на Златибору 2024. године у организацији Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу, уз подршку Института за криминолошка и социолошка истраживања, Министарства правде Републике Србије и Правосудне академије;
- Међународни научни скуп *Право на живот и телесни интегритет* који је одржан 24. и 25. октобра 2024. године у Новом Саду у суорганизацији Института за криминолошка и социолошка истраживања, Адвокатске коморе Војводине и Српске академије наука (огранка у Новом Саду);
- Међународни научни скуп *Критички поглед на нарастајуће форме транснационалне солидарности* који је одржан 8. новембра 2024. године у организацији Института за криминолошка и социолошка истраживања;
- Међународни научни скуп *Казнени популизам и утицај на рад институција* који ће се одржати 22. новембра 2024. године у суорганизацији Института за криминолошка и социолошка истраживања и Правосудне академије.
- Међународни научни скуп *Живот у затвору: криминолошки, психолошки, социјални, правни, медицински и безбедоносни аспекти* који ће се одржати у Београду у 2. и 3. децембра 2024. године у организацији Института за криминолошка и социолошка истраживања.

7. Издавачка и библиотечка делатност

Иначе, у периоду од 2020. до 2024 истраживачи Института објавили су преко 400 научних радова и то 92 рад из категорије M20, а Институт је изудао 22 научне монографије (17 од стране истраживача института, од којих је једна истакнута монографија националног значаја).

И у наредном петогодишњем периоду посебну пажњу посветићемо издавачкој делатности Института и унапређењу библиотечке делатности. Сваке године издања Института презентована су на Сајму књига и део су библиотечке размене. Такође, сва издања Института у ПДФ формату налазе се на нашем сајту и доступна су за бесплатно преузимање, а од 2019. године све новости везане за рад Института доступне су и на званичном институтском твитер и инстаграм профилу.

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja
Institut de recherches criminologiques et sociologiques
Institute of criminological and sociological research

Институт самостално или у суиздаваштву, објављује и два научна часописа: *Ревииу за криминологију и кривично право* (суиздаваштво са Српским удружењем за кривичноправну теорију и праксу) и *Зборник Института за криминолошка и социолошка истраживања*. Зборник је у категорији М52, а *Ревииа* је од 2020. године у категорији М51.

Од 2023. године, *Ревииа за криминологију и кривично право* има свој сајт са електронском платформом часописа, што је подразумевало: транзицију на нови модел рада посредством платформе, миграцију електронске архиве часописа и редовно одржавање нове интернет презентације часописа. Такође, током 2024. године спроведени су и преостали кораци на индексирању часописа у бази DOAJ; обезбеђивање финансирања трошкова издавања часописа на годишњем нивоу; обезбеђивање финансирања одржавања електронске платформе; издавање е-ISSN броја, што у крајњој инстанци треба да доведе до повећане цитираности и наравно добијања више категорије из категорија М20 научних часописа што ће посебно бити приоритет у наредном периоду.

Током 2025. године планирано је и да *Зборник Института за криминолошка и социолошка истраживања* добије свој сајт са електронском платформом часописа и рад на добијању више категорије М51, што ће бити приоритет у наредном петогодишњем периоду.

У предстојећем периоду обогатићемо издавачку делатност Института, објављивањем већег броја монографија, наставићемо са публиковањем Тематских зборника међународног значаја и план нам је да за 10% повећаћемо број радова објављених у научним часописима међународног значаја. Такође, радићемо на обогаћењу библиотечког фонда Института који је деценијама уназад био прилично осиромашен.

У Београду,
19.новембра 2024.год.

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА

Проф. др Станко Бејатовић

АКТИВНОСТИ У ОБЛАСТИ МЕНТОРСТВА И ЧЛАНСТВА У КОМИСИЈАМА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКИХ ДИСЕРТАЦИЈА

Име и презиме истраживача	Улога истраживача	Врста комисије	Име и презиме студента	Назив факултета	Тема докторске дисертације	Статус у коме се налази	Година одбране дисертације	Очекивано време одбране дисертације
Др Ивана Стевановић	Члан комисије	За одбрану доктората	Др Никола Вујић	Правни факултет Универзитета у Београду	Извршење казне затвора и одустцајње од кривичног понашања	одбрањен	07.09.2023	/
Др Ивана Стевановић	Члан комисије	За одбрану доктората	Др Ана Парашућ-Маринковић	Факултет безбедности Универзитета у Београду	Локална власт као провидер урбане безбедности: студија случаја град Београд	одбрањен	14.03.2024	/
Др Ивана Стевановић	Члан комисије	За одбрану доктората	Др Нада Ђурић	Универзитет Привредна академија у Новом Саду-Правни факултет за привреду и правосуђе	Условно осуда са заштитним надзором у праву Србије	одбрањен	08.03.2023	/
Др Љепосава Илијић	Члан комисије	За одбрану доктората	Др Вера Петровић	Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију	Процена ризика рецидивизма осуђених у затворском систему - валидност и релативност инструмената процене у Републици Србији.	одбрањен	27.09.2024	/

Др Јбепосава Илијић	Члан комисије	За оцену научне заснованост и теме	Др Тамара Боггићевић	Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду	„Карактеристике криминалне каријере осуђених лица у Републици Србији“	/	/	2026. год.
Др Ана Батрићевић	Члан комисије	За одбрану доктората	Др Наталија Живковић	Правни факултет Универзитета у Београду	Казнена дела против животиња као предмет кривичног и прекршajног поступка	одбрањен	23.09.2024	/
Др Хајдана Гломазић	Члан комисије	За одбрану доктората	Др Никола Корућа	Филозофски факултет Универзитета у Београду	„Допринос утопијског метода учењу кривичног мишљења одраслих у ситуацијама свакодневног живота“	одбрањен	02.04.2024	/
Др Хајдана Гломазић	Члан комисије	За оцену научне заснованост и теме	Др Кристина Пекеч	Филозофски факултет Универзитета у Београду	„Транзиција из високошколског образовања у свет рада“	/	/	2028. год.
Др Јанко Међедовић	Коментор	За одбрану доктората	Др Тајана Булут	Филозофски факултет Универзитета у Београду	<i>Emotional processes as the basis for distinguishing psychopathy and sadism</i>	одбрањен	20.01.2021	/
Др Марина Матић Бошковић	Члан комисије	За одбрану доктората	Др Amel Moha me Kitiw	Правни факултет Метатренд Универзитета	Анализа улоге и утицаја диференцијације лудских ресурса на пословање и управљање мултинационалним компанијама.	одбрањен	29.03.2022	/